

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กจากการถูกล่อลวง หรือถูกแสวงหาผลประโยชน์ทางออนไลน์¹

ไผ่แก้ว สังขไพฑูรย์²

จากการศึกษาปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กจากการถูกล่อลวงหรือถูกแสวงหาผลประโยชน์ทางออนไลน์ ตามประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิด หลักการเกี่ยวกับปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กจากการถูกล่อลวงหรือถูกแสวงหาผลประโยชน์ทางออนไลน์ โดยในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีดิจิทัลถูกหลอมรวมเข้ากับวิถีชีวิตอย่างปฏิเสธไม่ได้ เด็กกลายเป็นกลุ่มหลักที่ใช้ชีวิตบนโลกออนไลน์ทั้งเพื่อการเรียนรู้และสร้างสรรค์ตัวตน แต่ภายใต้โอกาสที่กว้างไกลนั้น ในอีกมุมหนึ่งโลกออนไลน์กลับแฝงไปด้วยภัยคุกคามที่ซับซ้อนและทวีความรุนแรงขึ้นกับเด็กอย่างต่อเนื่อง ปัญหาสำคัญที่ประเทศไทยกำลังเผชิญคือ ความไม่เท่าทันของกฎหมาย ต่อวิวัฒนาการของอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลให้การคุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพของเด็กเกิดช่องว่างและเกิดความท้าทายที่เกิดจากความหลากหลายของรูปแบบภัยคุกคามที่มีรูปแบบใหม่ๆ มากขึ้น เช่น พฤติกรรมการล่อลวงเพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ (Cyber-grooming) การข่มขู่โซเชียลมีเดีย (Sextortion) ไปจนถึงการใช้ปัญญาประดิษฐ์สร้างสื่อลามกอนาจารเด็กปลอม (AI-generated Deepfake) เป็นต้น ซึ่งสร้างผลกระทบทางจิตใจแก่เด็กอย่างรุนแรง นอกจากนี้ยังมีปัญหาที่เหมือนไม่มีพิกัดในเบื้องต้น เช่น การเผยแพร่ภาพเด็กโดยผู้ปกครองหรือครู ซึ่งอาจกลายเป็นการชี้แนะให้เด็กตกเป็นเป้าหมายของมิชชันนารีโดยไม่ตั้งใจ ภัยเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการและสุขภาพจิตของเด็กในระยะยาว

อย่างไรก็ตาม เมื่อได้ทำการศึกษาปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กจากการถูกล่อลวงหรือถูกแสวงหาผลประโยชน์ทางออนไลน์ ตามประมวลกฎหมายอาญาและพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.2546 พบว่ายังมีปัญหาอยู่หลายประการ สามารถสรุปได้ดังนี้

ประการแรก คือ ปัญหาบทนิยามและความครอบคลุมของ “สื่อลามกอนาจารเด็ก” ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (17) ได้กำหนดบทนิยามของ “สื่อลามกอนาจารเด็ก” ไว้ว่า “วัตถุหรือสิ่งที่แสดงให้เห็น

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กจากการถูกล่อลวงหรือถูกแสวงหาผลประโยชน์ทางออนไลน์ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปภาศรี บัวสวรรค์ และคณะกรรมการสอบคือ ศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี วงษ์วิจิตร และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย รัตนชื่อสกุล

²นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

หรือเห็นถึงการกระทำทางเพศของเด็กหรือกับเด็กซึ่งมีอายุไม่เกินสิบแปดปี โดยรูปเรื่อง หรือลักษณะสามารถสื่อไปในทางลามกอนาจาร ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบของเอกสาร ภาพเขียน ภาพพิมพ์ ภาพระบายสี สิ่งพิมพ์ รูปภาพ ภาพโฆษณา เครื่องหมาย รูปถ่าย ภาพยนตร์ แถบบันทึกเสียง แถบบันทึกภาพ หรือรูปแบบอื่นใดในลักษณะทำนองเดียวกัน และให้หมายความรวมถึงวัตถุหรือสิ่งต่าง ๆ ข้างต้นที่จัดเก็บในระบบคอมพิวเตอร์ หรือในอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่นที่สามารถแสดงผลให้เข้าใจความหมายได้” ซึ่งตามบทนิยามดังกล่าว มักถูกตีความอย่างจำกัดว่าต้องเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับ “เด็กที่มีตัวตนจริง” เท่านั้น³ แต่ในปัจจุบันที่เทคโนโลยีมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว และขยายวงกว้างออกไปสู่โลกเสมือนจริงด้วยเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ Deepfake ที่สามารถสร้างภาพหรือวิดีโอเด็กที่ดูสมจริงขึ้นมาได้โดยไม่ต้องเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับเด็กที่มีตัวตนจริงนั้น หรือไม่มีเด็กจริงมาเกี่ยวข้อง⁴ การที่กฎหมายไทยในปัจจุบันยังคงเน้นภาพจริงของเด็ก ทำให้สื่อลามกอนาจารเสมือนจริงไม่ถูกรวมอยู่ในบทนิยาม

จากการกำหนดบทนิยามและความครอบคลุมของ “สื่อลามกอนาจารเด็ก” ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (17) ตามข้างต้น ส่งผลให้ความผิดฐานครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็ก ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 287/1 และความผิดฐานผลิตหรือเผยแพร่สื่อลามกอนาจารเด็ก ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 287/2 ขาดประสิทธิภาพในการดำเนินคดีกับผู้สร้างหรือเผยแพร่สื่อเสมือนเหล่านี้ ซึ่งในความเป็นจริง สื่อเหล่านี้มีส่วนสำคัญในการกระตุ้นความต้องการทางเพศและอาจนำไปสู่การก่ออาชญากรรมต่อเด็กจริงในสังคมตามมา

ประการที่สอง คือ ปัญหาการกระทำอันมีลักษณะเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากเด็ก โดยตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 26 แม้จะมีบทบัญญัติเรื่อง “การกระทำอันเป็นการแสวงหาประโยชน์จากเด็กโดยมิชอบ” แต่เนื่องจากกฎหมายฉบับนี้ถูกตราขึ้นมาระยะเวลาหนึ่ง นิยามของการแสวงหาประโยชน์จึงมักถูกจำกัดอยู่เพียงโลกกายภาพ เช่น การใช้แรงงานเด็กหรือการค้าประเวณี โดยเมื่อเทคโนโลยีมีความก้าวหน้าและโลกออนไลน์เข้าถึงได้ง่ายขึ้น ทำให้การคุกคามผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ภัยคุกคามอย่างการล่อลวงออนไลน์เพื่อวัตถุประสงค์ทางเพศ (Online Grooming), การข่มขู่โซวักภาพอนาจารเพื่อเรียกผลประโยชน์ (Sextortion) และการเผยแพร่สื่อลามกอนาจารเด็ก (CSAM) ที่อาจกินระยะเวลานานและซับซ้อน ไม่สามารถถูกตีความให้เข้าองค์ประกอบความผิดฐานแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบได้อย่างชัดเจนได้ และเมื่อเกิดพฤติกรรมดังกล่าว อาจกลายเป็นการสร้างบาดแผลทางจิตใจอย่างรุนแรงแก่เด็ก แม้จะไม่มีสัมผัสทางกายภาพเกิดขึ้นเลยก็ตาม

³มีนฉวี ฉัตรจินดา. “ความรับผิดชอบทางอาญาของผู้ครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็ก,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556), หน้า 64.

⁴ศุภกัญจน์ ชยาพัฒน์ และ พุทธิไทย วันหาภิจ, “รู้เท่าทัน “AI Deepfake” ด้วยหลักโยนิโสมนสิการ”, วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์ 2568, ฉบับที่ 1 (มกราคม - กุมภาพันธ์ 2568): หน้า 785.

นอกจากนี้ โครงสร้างประมวลกฎหมายอาญาของไทยในหมวดความผิดเกี่ยวกับเพศ ยังคงยึดติดอยู่กับการที่ต้องมีการสัมผัสทางกายภาพ เป็นองค์ประกอบสำคัญในการเอาผิด เช่น การกระทำชำเราหรือการกระทำอนาจาร ซึ่งหมายความว่าตราบไต่การล่วงล่วงยังจำกัดอยู่เพียงการส่งข้อความ การแชท หรือการชักจูงใจโดยไม่มีการกระทบตัวเด็กจริง กฎหมายอาญาไทยก็ยังไม่อาจลงโทษผู้กระทำผิดได้โดยตรง แนวคิดเช่นนี้สะท้อนให้เห็นว่าระบบกฎหมายไทยมุ่งเน้นการลงโทษในการกระทำที่สำเร็จแล้วในทางกาย แต่ยังขาดการป้องกันพฤติกรรมที่เริ่มต้นในทางจิตใจ ซึ่งเป็นหัวใจหลักของอาชญากรรมทางออนไลน์ยุคใหม่

ประการที่สาม คือ ปัญหาการพิจารณาพฤติการณ์ “เจตนา” ที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อเด็ก ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 27 ที่บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาหรือเผยแพร่ทางสื่อมวลชนหรือสื่อสารสนเทศประเภทใด ซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับ ตัวเด็กหรือผู้ปกครอง โดยมีเจตนาที่จะทำให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ซื่อเสียด ภัยพิบัติ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ” ซึ่งถ้อยคำ “โดยมีเจตนา” เป็นหัวใจสำคัญของบทบัญญัตินี้ เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่ใช้แยกแยะระหว่างการกระทำโดยความตั้งใจร้ายกับการกระทำโดยไม่ตั้งใจ และสอดคล้องกับหลักการทั่วไปของกฎหมายอาญาที่ถือว่า “ไม่มีความผิดหากไม่มีเจตนา” การกำหนดเช่นนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อรักษาความยุติธรรมแก่ผู้กระทำไม่ให้ถูกลงโทษจากการกระทำที่ไม่ได้ตั้งใจ แต่ในขณะที่เดียวกัน การมีคำว่า “เจตนา” ในบทบัญญัติดังกล่าวกลับสร้างปัญหาในการบังคับใช้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่การเผยแพร่ข้อมูลสามารถทำได้อย่างรวดเร็วและแพร่หลายผ่านสื่อออนไลน์

อีกทั้ง การเน้นเจตนาเป็นองค์ประกอบของความผิด ยังทำให้การคุ้มครองเด็กในกฎหมายไทยแตกต่างจากแนวทางของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ (CRC) ที่ประเทศไทยเป็นภาคี ซึ่งกำหนดหลักการสำคัญว่าผลประโยชน์สูงสุดของเด็กต้องได้รับความสำคัญสูงสุด (Best Interests of the Child) ในทุกกรณีที่เกี่ยวข้องกับเด็ก หลักการนี้ชี้ให้เห็นว่าการคุ้มครองเด็กควรพิจารณาจาก “ผลของการกระทำ” มากกว่าความตั้งใจของผู้กระทำ เพราะเด็กในฐานะผู้เปราะบางไม่สามารถปกป้องตนเองจากผลของการกระทำของผู้อื่นได้ แม้ผู้กระทำนั้นจะไม่มีเจตนาร้ายก็ตาม การกำหนดให้ต้องพิสูจน์เจตนาจึงอาจขัดกับหลักการสากลที่เน้นการคุ้มครองเด็กเป็นสำคัญ

ในทางปฏิบัติ การพิสูจน์เจตนาของผู้กระทำความผิดเป็นเรื่องที่ยากลำบากและซับซ้อนอย่างยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้กระทำเป็นผู้ปกครอง หรือบุคคลใกล้ชิดกับเด็ก ซึ่งส่วนใหญ่มักกระทำไปด้วยความรัก เช่น การโพสต์รูปบุตรหลานลงบนสื่อสังคมออนไลน์ (Sharenting) การกระทำที่ดูเหมือนไร้เจตนาร้ายในสายตาผู้ใหญ่เหล่านี้ กลับอาจกลายเป็นจุดเริ่มต้นของการกลั่นแกล้ง (Cyberbullying) หรือการที่ภาพเด็กถูกมิฉฉาชีพ

⁵ สำนักงานศาลยุติธรรม, การพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 (กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม, 2555), หน้า 59 - 65.

นำไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสม อันเป็นสร้างบาดแผลทางจิตใจให้แก่เด็ก โดยที่กฎหมายไม่สามารถยื่นมือเข้าไปปกป้องได้เพียงเพราะมีเงื่อนไขเรื่องการพิสูจน์เจตนากรณีดั้งเดิม

จากการศึกษาค้นคว้าปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็กจากการถูกละเมิดหรือถูกแสวงหาผลประโยชน์ทางออนไลน์ ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาบทนิยามและความครอบคลุมของ “สื่อลามกอนาจารเด็ก” ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (17) โดยกำหนดนิยาม “สื่อลามกอนาจารเด็ก” ให้ครอบคลุมถึงสื่อที่สร้างขึ้นหรือจำลองด้วยเทคโนโลยี รวมทั้งปรับถ้อยคำของมาตรา 287/1 และ 287/2 ให้สอดคล้องกับนิยามใหม่ เพื่อให้สามารถดำเนินคดีกับผู้สร้างและเผยแพร่สื่อลามกอนาจารเด็กเสมือนจริงได้อย่างแท้จริง อันเป็นการคุ้มครองสิทธิเด็กตามหลักผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก และสอดคล้องกับมาตรฐานสากลในการป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากเด็กในโลกออนไลน์ ดังนั้น ควรจะมีการเพิ่มเติมบทนิยามสื่อลามกอนาจารเด็ก ตามมาตรา 1 (17) รวมทั้งปรับถ้อยคำของมาตรา 287/1 และ 287/2

โดยแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 1 (17) เป็น “สื่อลามกอนาจารเด็ก” หมายความว่า ภาพ เสียง วิดีโอ ภาพเคลื่อนไหว หรือข้อมูลใด ๆ ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบทางกายภาพหรือดิจิทัล ที่แสดงให้เห็นหรือสื่อถึงการกระทำทางเพศ การล่วงละเมิดทางเพศ หรือการใช้เด็กในทางเพศ ไม่ว่าเด็กนั้นจะเป็นเด็กจริง เด็กที่สร้างขึ้นจำลอง หรือคัดแปลงด้วยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ปัญญาประดิษฐ์ หรือวิธีการใดก็ตาม ทั้งนี้ ให้หมายรวมถึงภาพจำลองหรือสื่อที่แสดงถึงบุคคลในลักษณะเป็นเด็ก ซึ่งสื่อให้เห็นการกระทำทางเพศในลักษณะที่ขัดต่อศีลธรรมอันดี

และเดิมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 287/1 บัญญัติว่า “ผู้ใดครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็กเพื่อแสวงหาประโยชน์ในทางเพศสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งส่งต่อซึ่งสื่อลามกอนาจารเด็กแก่ผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินเจ็ดปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ”

ผู้ศึกษาเห็นว่าเพิ่มเติม มาตรา 287/1 วรรคท้าย ว่า “ในกรณีที่สื่อลามกอนาจารเด็กนั้นเป็นสื่อที่สร้างขึ้นหรือจำลองด้วยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ปัญญาประดิษฐ์ หรือวิธีการใดที่สื่อให้เห็นการกระทำทางเพศกับเด็ก แม้เด็กนั้นจะมีไม่ใช่เด็กจริง ให้ถือว่าเป็นความผิดตามวรรคหนึ่งและวรรคสองด้วย ”

อีกทั้ง เดิม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 287/2 บัญญัติว่า “ผู้ใด

(1) เพื่อความประสงค์แห่งการค้า หรือโดยการค้า เพื่อการแจกจ่ายหรือเพื่อการแสดงอวดแก่ประชาชน ทำ ผลิต มีไว้ นำเข้าหรือยังให้นำเข้าในราชอาณาจักร ส่งออกหรือยังให้ส่งออกป็นนอกราชอาณาจักร พาไปหรือยังให้พาไปหรือทำให้แพร่หลายโดยประการใด ๆ ซึ่งสื่อลามกอนาจารเด็ก

(2) ประกอบการค้า หรือมีส่วนหรือเข้าเกี่ยวข้องในการค้าเกี่ยวกับสื่อลามกอนาจารเด็ก แจกหรือแสดงออกแก่ประชาชนหรือให้เข้าสื่อลามกอนาจารเด็ก

(3) เพื่อจะช่วยการทำให้แพร่หลาย หรือการค้าสื่อลามกอนาจารเด็กแล้ว โฆษณาหรือโฆษณาโดยประการใด ๆ ว่ามีบุคคลกระทำการอันเป็นความผิดตามมาตรา นี้ หรือโฆษณาหรือโฆษณาว่าสื่อลามกอนาจารเด็กดังกล่าวแล้วจะหาได้จากบุคคลใด หรือโดยวิธีใดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสองแสนบาท ”

ผู้ศึกษาเห็นว่าควรเพิ่มเติม มาตรา 287/2 วรรคสอง ว่า “ถ้าสื่อลามกอนาจารเด็กตามวรรคหนึ่งเป็นสื่อที่สร้างขึ้นหรือจำลองโดยเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ปัญญาประดิษฐ์ หรือวิธีการอื่นใด ให้ถือว่าผู้กระทำความผิดต้องรับโทษเช่นเดียวกัน ”

2. ปัญหาการกระทำอันมีลักษณะเป็นการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากเด็ก ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 26 ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรเพิ่มเติมบทบัญญัติ มาตรา 26 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 เพื่อขยายความหมายของ “การแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากเด็ก” ให้ครอบคลุมพฤติกรรมทุกรูปแบบ และสร้างความคุ้มครองต่อสิทธิส่วนบุคคล ชื่อเสียง และเกียรติคุณของเด็กอย่างชัดเจน ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงเห็นควรเพิ่มเติม มาตรา 26 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ว่า

มาตรา 26 วรรคสอง “ การกระทำการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากเด็กตามวรรคหนึ่ง ให้หมายความรวมถึงการกระทำดังต่อไปนี้ด้วย ไม่ว่าจะได้กระทำสำเร็จหรือไม่ก็ตาม และไม่ว่าจะมีการกระทำความผิดทางเพศโดยตรงเกิดขึ้นหรือไม่ก็ตาม

(1) การชักจูง หลอกล่อ หรือสร้างความสัมพันธ์กับเด็ก ไม่ว่าจะโดยทางตรง ทางอ้อม ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสังคมออนไลน์ เครือข่ายคอมพิวเตอร์ หรือช่องทางอื่นใดที่คล้ายกัน โดยมีเจตนาที่จะกระทำความผิดทางเพศกับเด็ก

(2) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศหรือการสื่อสาร เพื่อการผลิต สร้าง หรือเผยแพร่สื่อที่มีลักษณะอนาจารเกี่ยวกับเด็ก ไม่ว่าจะสื่อเหล่านั้นจะมีเด็กจริงปรากฏอยู่หรือไม่ก็ตาม

(3) การบังคับ ข่มขู่ หรือจูงใจให้เด็กส่งภาพ เสียง หรือข้อมูลใด ๆ ที่มีลักษณะอนาจารของตนเองแก่ผู้อื่น”

3. ปัญหาการพิจารณาพฤติการณ์ “เจตนา” ที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อเด็ก ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 27 ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 โดยเปลี่ยนจากการพิสูจน์ “เจตนา” เป็นการพิจารณาว่าการกระทำนั้น “ ก่อให้เกิดความเสียหายแก่เด็กหรือไม่ ” เพื่อให้กฎหมายสามารถปกป้องสิทธิความเป็นส่วนตัวและชื่อเสียงของเด็กได้อย่างทันทั่วถึง จะทำ

ให้กฎหมายสามารถคุ้มครองเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งยังสอดคล้องกับหลักผลประโยชน์สูงสุดของเด็ก และหลักการคุ้มครองสิทธิในความเป็นส่วนตัวตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ว่า

มาตรา 27 “ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณา เผยแพร่ หรือเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กหรือผู้ปกครอง ไม่ว่าจะทางสื่อมวลชน สื่อสังคมออนไลน์ หรือสื่อสารสนเทศประเภทใดๆ ในลักษณะที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ สิทธิในความเป็นส่วนตัว หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของเด็ก หรือเพื่อแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ และไม่ว่าจะโดยตรงหรือโดยอ้อม

ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ”

อีกทั้ง เพิ่มเติมบทบัญญัติ มาตรา 27/1 พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ว่า

มาตรา 27/1 “ ผู้ปกครองหรือบุคคลซึ่งมีอำนาจดูแลเด็ก ต้องใช้ความระมัดระวังในการเผยแพร่ข้อมูลภาพ หรือเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กในสื่อสังคมออนไลน์ หากการกระทำนั้นอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่สิทธิหรือศักดิ์ศรีของเด็ก ให้ถือว่าผู้ปกครองหรือบุคคลดังกล่าวต้องรับผิดชอบตามมาตรา 27 เว้นแต่พิสูจน์ได้ว่ามีเหตุอันสมควรหรือเพื่อประโยชน์สูงสุดของเด็ก ”

เอกสารอ้างอิง

มินฉวี ฉัตรจินดา. “ ความรับผิดชอบทางอาญาของผู้ครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็ก,” (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556).

ศุภกาญจน์ ชยาพัฒน์ และ พุไทย วันหากิจ, “รู้เท่าทัน “AI Deepfake” ด้วยหลัก โยนินิโสมนติการ” ,วารสาร มจร พุทธบัญญัติปริทรรศน์ ปีที่ 10, ฉบับที่ 1 (มกราคม - กุมภาพันธ์ 2568): หน้า 785.

สำนักงานศาลยุติธรรม, การพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก ค.ศ. 1989 (กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม, 2555).